

**Річний звіт
Екоклубу**

2025

Передмова

У 2025 році Екоклуб продовжив робити те, що вважає найважливішим: допомагати громадам ставати стійкішими сьогодні й водночас закладати основу для безпечної, кліматично відповідальної України завтра. Ми встановлювали сонячні електростанції для лікарень, водоканалів і соціальних закладів, допомагали громадам планувати енергетичне майбутнє, просували адаптацію до зміни клімату, захищали екологічні стандарти та пропонували зміни до державної політики.

Для мене ці результати важливі не лише як цифри чи завершені проєкти. Вони показують, що навіть у тривалій війні українське громадянське суспільство не лише реагує на кризу, а й продовжує будувати країну, у якій рішення ухвалюються з повагою до людей, громад, довкілля і майбутніх поколінь.

Саме в цьому Екоклуб бачить свою роль: поєднувати практичну підтримку на місцях із просуванням кліматичних та довкіллевих пріоритетів, які роблять Україну сильнішою і ближчою до європейського майбутнього.

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Андрій Мартинюк,
Виконавчий директор ГО «Екоклуб»

Про Екоклуб

Екоклуб – це громадська організація з Рівного, що працює з 1998 року за-
для збереження довкілля. Біля 20-ти років ми зосереджені на сфері енер-
гозбереження, адже саме енергетика робить чи не найсильніший вплив
на довкілля. А також розвитку громад, підтримці місцевих екологічних
ініціатив, антиядерній діяльності та кліматичній просвіті. Ми віримо, що
природа є цінністю сама по собі, незалежно від практичної користі для
людини.

Наша місія: Творимо безпечне довкілля, впливаючи на політику і поси-
люючи спільноти.

Візія Екоклубу:

Ми вважаємо, що непорушене довкілля та дика природа є цінностями
самі по собі. Сталий розвиток суспільства забезпечить гармонійний роз-
виток людства без шкоди природі.

Ми наснажуємо людей за допомогою:

- 1) поширення знань про важливість охорони довкілля;
- 2) залученні до участі у формування та впровадження енергетичної та
екологічної політики;
- 3) солідарності та співпраці, що дозволяє враховувати цінність довкілля
на всіх рівнях людського буття.

Ми вважаємо, що підвищення енергоефективності та поширення віднов-
люваних джерел енергії є життєво необхідними заходами для попере-
дження подальшого руйнування довкілля, включно зі змінами клімату.
Такі заходи є першочерговими для розбудови України.

Напрями роботи

Розвиток відновлюваних джерел енергії

Оцінка впливу на довкілля

Адаптація до зміни клімату

Розвиток спроможності українських громад

Збереження центрального тепlopостачання

Пріоритети у діяльності:

- залучення людей до формування та впровадження енергетичної та кліматичної політики;
- прогресивні політичні рішення в енергетичному секторі на місцевому та національному рівнях;
- доступні енергоносії, що не завдають шкоди довкіллю та клімату;
- поширення знань та наснаження громад у втіленні заходів з адаптації до зміни клімату;
- врахування думки громад щодо рішення про спорудження промислових об'єктів;
- ефективна процедура оцінки впливу на довкілля в Україні, що унеможливорює будівництво промислових об'єктів, які можуть нести загрозу для людей та довкілля.

Стратегічні цілі Екоклубу на 2023-2025 роки:

Ціль 1.

Масштабні підвищення енергоефективності та розгортання ВДЕ – звичайна частина планів післявоєнного розвитку громад.

Ціль 2.

Пом'якшення зміни клімату та адаптації до неї інтегровані у плани повоєнної відбудови України, національну і місцеву політику розвитку завдяки суспільному запиту.

Ціль 3.

Місцеві організації громадянського суспільства є рушійною силою змін та каналом поширення передових практик, рішень у сфері клімату та енергетики.

Ціль 4.

Екоклуб – стала, відповідальна, впливова природоохоронна організація в Україні, що постійно вдосконалюється.

Ціль 5.

Рівненська громада розвивається, ураховуючи ідеї зеленого повоєнного відновлення та впроваджує приориорієнтовані рішення.

Ціль 6.

Органи місцевого самоврядування несуть та усвідомлюють відповідальність за шкоду довкіллю.

Правління організації

Олег Гетун,
Член правління

Природоохоронець, приватний підприємець у сфері активного відпочинку та систем геопозиціювання. Працює з дітьми та молоддю у Пласті — національній скаутській організації України (НСОУ), долучається до охорони довкілля разом із Екоklubом.

Тетяна Цикун,
Членкиня правління

Наукова співробітниця в Goethe Universität Frankfurt am Main, Institute of Ecology, Evolution and Diversity. Галузь професійної діяльності — екологія, лісова фітопатологія, геноміка, популяційна генетика фітопатогенів та шкідників дерев. Волонтерка Екоklubу 2002–2005 рр.

Оксана Головка,
Членкиня правління

Кандидатка сільськогосподарських наук (спеціальність «Екологія»), завідувачка науково-дослідного сектору Національного природного парку «Дермансько-Острозький».

Оксана Парамуд,
Членкиня правління

Бакалавриня геоінформаційних систем та технологій Національного університету водного господарства та природокористування; бакалавриня географії, магістрантка антропогеографії та сталого розвитку в Університеті Людвіга Максиміліана в Мюнхені. Бакалавриня земельного менеджменту в Технічному університеті Мюнхену. Засновниця ініціативи гуманітарної допомоги українцям Help For Rivne/Ukraine. Працівниця благодійного німецького фонду WirWerk gGmbH. Фахівчиня з екології, енергетики та поводження з відходами у громаді Грефелфінк, Німеччина.

Василь Корбутяк,
Член правління

Приєднався до складу правління Екоклубу в 2023 році. Отримав кваліфікацію інженера-гідротехніка за спеціальністю «Гідротехнічне будівництво» у Національному університеті водного господарства та природокористування. У 2008 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Вдосконалення методів розрахунку максимальних витрат на основі параметрів руслового процесу (на прикладі річок українських Карпат)».

У 2025 році до правління Екоклубу приєдналось двоє нових членів:

Юлія Квітка,
Членкиня правління

Кандидатка економічних наук, магістерка агрохімії та ґрунтознавства, а також з економіки природокористування та охорони довкілля. Понад десять років працює у сфері сталого розвитку та екологічної політики, зокрема працювала в Екоклубі у напрямі адвокації реформування оцінки впливу на довкілля, аналізу законодавства та просування прозорих екологічних рішень.

Василь Новачок,
Член правління

Закінчив Хмельницький національний університет (менеджмент організацій, бакалавр) та Хмельницький університет економіки і підприємництва (менеджмент адміністрування, спеціаліст). Брав участь у навчальних поїздках з енергетики та екології до Німеччини, Данії й США.

З 2016 року працює в структурах Хмельницької міської ради: керівник ЖЕК №1 (2016-2017), начальник управління ЖКГ (2017-2020), нині – заступник міського голови, директор департаменту інфраструктури.

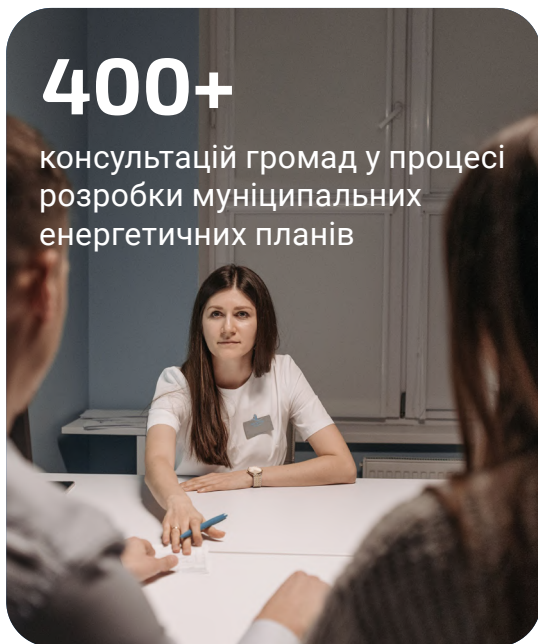
За його участі у м. Хмельницькому реалізовано такі проєкти, пов'язані зі збереженням довкілля: встановлено СЕС на інфекційній лікарні; розпочато рекультивацію полігону твердих побутових відходів і будівництво сміттєпереробного комплексу; укладено договір на купівлю 50-ти тролейбусів; стартувало будівництво нових очисних споруд; розроблено програму розвитку зелених насаджень, а також у Хмельницькому не проводять "омолоджуючу" обрізку, що часто є недоцільною та шкодить деревам.

2025 у цифрах

400+

консультацій громад у процесі розробки муніципальних енергетичних планів

65

громад, з якими співпрацювали

21

позиційний лист до національних органів влади

32

сонячні електростанції для водоканалів, лікарень, очисних споруд та соціальних закладів. Загальна потужність фотомодулів 1773 кВт

62

проектно-кошторисних документації для встановлення сонячних електростанцій

15

енергоаудитів для дитячих будинків сімейного типу

5

енергоаудитів для соціально-медичних закладів

10

техніко-економічних обґрунтувань для встановлення сонячних електростанцій

50

заявок і 3 переможця у конкурсі проєктів з адаптації до зміни клімату Adapterra UA 2025

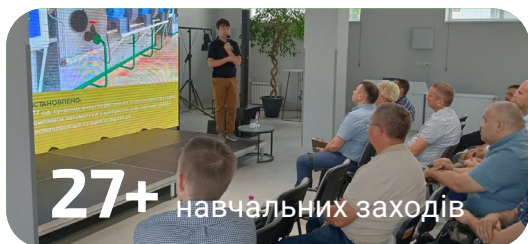

4

навчальні тури

27+

навчальних заходів

1000+

учасників заходів

19

новинних розсилок з можливостями розвитку для громад

6

механізмів підтримки енергетичних і кліматичних рішень у громадах

+

1 дослідження про досвід Литви у розвитку централізованого теплопостачання

1 навчальний курс з розробки документації (передТЕО) для встановлення сонячних електростанцій (208 слухачів)

Географія діяльності

Умовні позначення

СЕС

МЕП

ПДСЕРК

ТЕО/ПКД

Енергоаудити

Воркшоп з розвитку ВДЕ

ФІПЕК

У 2025 році робота Екоклубу поєднувала практичні рішення в громадах із впливом на політики національного рівня. Ми допомагали громадам встановлювати сонячні електростанції, готувати енергетичні плани, технічну документацію та фінансові інструменти, а паралельно використовували цей практичний досвід для адвокації змін у законодавстві, дозвільних процедурах, енергетичному плануванні та екологічних гарантіях.

Цей підхід дозволяє працювати одночасно з короткостроковими й довгостроковими викликами. У короткостроковій перспективі громади отримують рішення, які підтримують роботу лікарень, водоканалів, очисних споруд, соціальних закладів та інших важливих об'єктів під час відключень електроенергії. У довгостроковій перспективі вони отримують плани, технічні документи, знання і приклади, які допомагають залучати фінансування, масштабувати відновлювану енергетику та рухатися до кліматичної нейтральності.

Саме тому результати 2025 року для нас – це не лише кількість встановлених станцій, проведених заходів чи підготовлених документів. Це зміни у спроможності громад діяти самостійно, у готовності держави враховувати практичний досвід з місць, у появі нових моделей підтримки енергоефективності, відновлюваної енергетики та адаптації до зміни клімату.

Терміни та скорочення

- ВДЕ** – відновлювані джерела енергії. До них належать сонячна, вітрова, гідроенергія, біомаса та інші джерела, які природно відновлюються і не виснажуються.
- СЕС** – сонячна електростанція. Це система, яка перетворює енергію сонця на електроенергію за допомогою сонячних панелей.
- ПКД** – проектно-кошторисна документація. Це пакет документів, який включає технічні рішення, креслення та розрахунок вартості проекту для його реалізації.
- ТЕО** – техніко-економічне обґрунтування. Документ, який оцінює доцільність проекту з технічної та фінансової точки зору.
- ПДСЕРК** – План дій сталого енергетичного розвитку та клімату. Стратегічний документ громади, що визначає необхідні до впровадження заходи зі зменшення викидів парникових газів, розвитку енергоефективності у будівлях та адаптації громади до зміни клімату.
- СЕО** – стратегічна екологічна оцінка. Процедура оцінки впливу стратегій, планів і програм громади на довкілля перед їх затвердженням.
- МЕП** – муніципальний енергетичний план. Документ громади, що визначає цілі, заходи та інвестиції для розвитку енергетики, підвищення енергоефективності та переходу на відновлювані джерела енергії.
- Викиди CO₂** – викиди вуглекислого газу в атмосферу. Основне джерело їх утворення – спалювання викопного палива. Викиди CO₂ є ключовим фактором зміни клімату.
- ФІПЕК** – фінансовий інструмент підтримки енергетичних і кліматичних рішень.

Ціль 1.

Розвиток відновлюваної енергетики

Чому ми з цим працюємо?

Енергетика чинить вагомий вплив на довкілля, тому енергетична трансформація України з переходом до більш безпечних відновлюваних джерел електроенергії (ВДЕ) для українців є пріоритетною частиною діяльності Екоклубу. Сьогодні ж така трансформація має подвійне значення – окрім зменшення викидів парникових газів, які спричиняють поточну кліматичну катастрофу, ВДЕ допомагає жити критичну інфраструктуру у громадах.

Часто на місцях бракує кадрового експертного потенціалу, тому ми підтримуємо громади через навчання, супровід у підготовці енергетичних планів розвитку, технічних документів для подальших ВДЕ-проектів, або ж їх безпосередньої реалізації.

Також знаючи реальний стан справ та потреби громад, ми працюємо над виявленням недоліків у законодавстві, що стосуються розвитку ВДЕ в Україні, та надаємо свої пропозиції для його вдосконалення.

Якою була головна ціль Екоклубу у 2025 році у цьому напрямку?

Посилити енергетичну стійкість громад та забезпечити безперебійну роботу об'єктів критичної інфраструктури – передусім закладів лікування та водопостачання – через впровадження рішень на основі відновлюваної енергетики.

Що ми для цього робили:

- 1 Готували попередні техніко-економічні обґрунтування і проєктно-кошторисну документацію для громад, які планували встановити сонячні електростанції на лікарнях, водоканалах та інших об'єктах критичної інфраструктури. Ці документи потрібні громаді, щоб розрахувати потужність станції, вартість будівництва та термін окупності, отримати необхідні дозволи, залучити фінансування від донорів чи інвесторів і знайти підрядника для реалізації проєкту.
- 2 Супроводжували будівництво сонячних електростанцій: проводили тендери, обирали підрядників і контролювали якість робіт. Також перевіряли та погоджували технічну документацію і підтримували процес введення станцій в експлуатацію, щоб вони могли повноцінно працювати.
- 3 Навчали представників місцевої влади та працівників лікарень, водоканалів й інших об'єктів критичної інфраструктури, як планувати й реалізовувати енергетичні проєкти. Проводили тренінги, надавали консультації та допомагали розробляти документи (МЕП, ПДСРК), щоб громади могли самостійно впроваджувати ВДЕ-рішення.

Чого вдалося досягти? Найвагоміші зміни

Упродовж 2025 року разом із партнерами та залученими експертами ми:

- розробили **10 техніко-економічних обґрунтувань** для встановлення СЕС у громад Миколаївської, Сумської та Львівської областей;
- встановили **32 СЕС та системи резервного живлення** для соціальних закладів та підприємств критичної інфраструктури (водоканали, лікарні, очисні споруди, психоневрологічний інтернат, центр розвитку дітей).
- підготували **62 пакети проєктної та кошторисної документації (ПКД)**: усі необхідні технічні та фінансові документи для того, щоб розпочати будівництва СЕС чи проєктні роботи з енергоефективності.

Документація охоплює конкретні об'єкти та заходи:

- **сонячні електростанції** (для водоканалів, амбулаторій та закладів освіти)
- **системи опалення** (для заміни або модернізації наявного обладнання в соціальних об'єктах)
- **термомодернізації** (утеплення та підвищення енергоефективності лікарні, амбулаторії і дитячого садка).

Це дозволить громадам зменшити залежність від централізованого енергопостачання та знизити витрати на комунальні послуги.

- організували тренінг для представників громад Херсонщини, як самостійно від початку і до кінця провадити технічні розрахунки для втілення ВДЕ-проектів. Після навчання одна з громад самостійно встановила СЕС.
- розробили 3 практичні рішення до каталогу рішень для водоканалів. Вони описують досвід Екоклубу зі встановлення трьох видів СЕС:
 - **мережевої** для очисних споруд водоканалу у м.Звягель;
 - **гібридної** із системою накопичення енергії на території очисних споруд водоканалу у м.Рогатин;
 - та **контейнерного типу** для свердловинного насоса у с. Прогресівка Миколаївської обл., що забезпечує питною водою 230 мешканців села.

Описи містять характеристики, технічну інформацію, принципи роботи, конкурентні переваги, оцінку вартості та інші деталі, що можуть бути цікавими громадам, які хочуть втілити подібні проекти.

- у рамках кампанії з популяризації сонячної енергетики отримали від компанії easy-solar.eu обладнання для встановлення малих сонячних електростанцій вдома або на власних підприємствах. Його отримали 13 ветеранів російсько-української війни (встановлення та підключення відбудеться у 2026 році).

Відео про встановлені СЕС

5 сонячних електростанцій встановили у Миколаївській області

<https://youtu.be/oJDcUbm8rg8?si=CQNRPhON38pU1f5f>

Сонячна електростанція для психоневрологічного інтернату

https://youtu.be/0KVFoJ_Qw1Y?si=ajKMXNs216eGPRpo

**Сонячна енергія рятує життя дітей у лікарні
Святого Миколая у Львові**

https://www.youtube.com/watch?v=sr1rVTC9g_E

У Самборі запрацювала сонячна електростанція на даху лікарні

https://youtu.be/0cewJhA9BPk?si=Yr8hpGBAvdyMeJ_X

**Богуславська громада скорочує витрати
на електроенергію завдяки сонячній енергії**

https://ecoclubrivne.org/bohuslav_spp/

Практична робота з громадами також дала Екоклубу аргументи для змін на національному рівні. Працюючи з лікарнями, водоканалами, соціальними закладами та муніципалітетами, ми бачимо, які дозволи, процедури, технічні вимоги чи фінансові бар'єри заважають швидше розгортати ВДЕ. У 2025 році цей досвід ліг в основу позиційних листів і пропозицій до органів влади щодо спрощення умов для розвитку відновлюваної енергетики, послуг агрегації, використання геотермальної енергії та збереження екологічних гарантій під час реалізації ВДЕ-проектів. Частина пропозицій була врахована, частина залишається на розгляді.

Які були виклики?

Один із головних викликів – знайти підрядників, які роблять роботу якісно і в строк. Особливо це стосується будівництва СЕС. Від цього залежить і швидкість реалізації проекту, і те, чи буде станція надійно працювати роками. Паралельно ми вчимося краще фіксувати ухвалені рішення та залучати місцеві громади до роботи з самого початку, а не лише на фінальному етапі.

Є і прикра історія. Ми підготували техніко-економічне обґрунтування (далі, ТЕО) – документ, який показує, чи вигідно і реалістично будувати СЕС – для водоканалу в одній із громад Чернігівщини.

Керівник водоканалу активно шукав фінансування і, отримавши чернетку ТЕО, використав її у переговорах з іншим донором та залучив кошти на будівництво. Фактично громада знайшла ресурс ще до завершення нашого проекту. Але потім ця громада опинилася в зоні евакуації через наближення бойових дій, і плани довелося зупинити. Сподіваємося, що за безпечних умов ця робота відновиться.

Кілька історій впроваджених рішень

- 1 Завдяки роботі СЕС, які встановив Екоклуб із партнерами, понад 500 000 українців отримували медичні послуги, а також водопостачання та водовідведення незважаючи на щоденні тривалі відключення електроенергії.

Одна із сонячних станцій, встановлених на Херсонщині

- 2 У співпраці з Данською радою у справах біженців (DRC) та за фінансування Міністерства закордонних справ Данії ми встановили одну з перших у країні [сонячну електростанцію на такому об'єкті як жіночий психоневрологічний інтернат на Миколаївщині](#).

Тут постійно проживає 201 підопічна, частина з них переміщені Донецької та Херсонської областей. Уже за перший повний місяць своєї роботи взимку СЕС згенерувала 6 101 кВт-год електроенергії, що зекономило 79 250 гривень.

За найсприятливіших умов у весняно-літній період СЕС покриватиме до 52% потреб закладу в електроенергії для освітлення, водопостачання, приготування їжі, гігієни та роботи власної пекарні.

Встановлена потужність сонячних панелей становить 108,29 кВт, ємність акумуляторних батарей – 204,8 кВт·год. Загальна вартість розробки проєктно-кошторисної документації та будівництва – 5 539 700,80 грн. Орієнтовний строк окупності – 4 роки 3 місяці.

Цей досвід уже став знаковим та основою для масштабування. Наразі маємо 2 проєкти, які передбачають встановлення ще мінімум 8 СЕС для закладів довготермінового проживання.

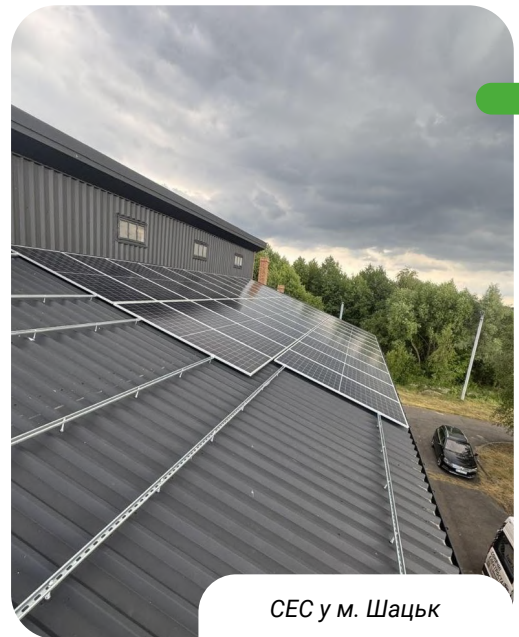

Відкриття СЕС для соціального закладу на Миколаївщині

Відкриття СЕС для соціального закладу на Миколаївщині

3 У партнерстві з некомерційною організацією [Svarog Ukraine](#) (Німеччина), за участі німецьких експертів з розвитку ВДЕ Гельмута Волмана та Астрід Шнайдер та частки бюджету громади м. Шацьк (Волинь) ми встановили СЕС для каналізаційно-очисних споруд. Навіть під час відключень тривалістю у добу жителі громади не відчували незручностей, адже завдяки СЕС Шацьк має гарантоване водовідведення й належне очищення стічних вод. Це дозволяє уникнути забруднення озер національного парку.

СЕС у м. Шацьк

Потужність станції 50 кВт та ємність акумуляторів 46,08 кВт·год. А це понад 42 000 кВт·год електроенергії на рік, що покриє орієнтовно 29% річного енергоспоживання об'єктом.

За тарифами липня 2025 року, така генерація дасть змогу заощадити громаді понад 420 тисяч гривень щорічно. Загальна вартість проекту – близько 1,5 мільйона гривень.

СЕС у м. Шацьк

- 4 Починаючи із 2022 року у рамках кампанії Solar Aid for Ukraine разом із партнерами Екоclub **збудував уже 86 сонячних електростанцій в українських громадах з усіх частин країни.**

Сукупна потужність фотоелектричних модулів – 4,4 МВт, потужність акумуляторів – 2 250 кВт·год.

Коментарі координаторів

"Розвиток відновлюваної енергетики сьогодні неможливий без сильного партнерства між громадами, донорами, державою та експертними організаціями. Саме така співпраця дозволяє швидко впроваджувати рішення, які підвищують енергетичну стійкість критичної інфраструктури. Об'єднання ресурсів і експертизи стає ключовим фактором для масштабування ВДЕ в Україні",

Дмитро Сакалюк, координатор проєктів Еко-клубу із розвитку ВДЕ.

"Екоclub бачить великий потенціал у подальшій підтримці громад: як у встановленні сонячних електростанцій, так і в навчанні для самостійної реалізації таких рішень. Окремим напрямком нашої роботи є міжнародна адвокація розвитку ВДЕ в Україні. У 2025 під час кліматичної конференції COP у Бразилії ми доносили голос українських громад і показували на прикладах нашої роботи, що розвиток відновлюваної енергетики в Україні триває навіть в умовах війни"

Олена Кондратюк, проєктна менеджерка Еко-клубу із розвитку ВДЕ.

Сьогодні в Україні розвиток відновлюваної енергетики – це не лише економія ресурсів та досягнення кліматичних цілей, а й питання виживання громад і забезпечення базових потреб, таких як водопостачання чи надання екстрених медичних послуг. Тому наша робота починається з системного визначення потреб і пріоритетів громад, що дозволяє формувати чіткі запити до міжнародних партнерів і забезпечувати стратегічну фінансову та організаційну підтримку проєктів ВДЕ на місцевому рівні”

Ярослава Денісова, проєктна менеджерка Еко-клубу із розвитку ВДЕ

Партнери

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

easy-solar.eu

Також дякуємо за експертну підтримку та співпрацю Гельмуту Вольману, Астрід Шнайдер, Геро Шольцу.

Ціль 2.

Робота з громадами: енергетичне планування та кліматична просвіта

Чому ми з цим працюємо?

Українські громади (особливо під час війни) стикаються з браком досвіду та ресурсів для вирішення енергетичних, кліматичних і довкільних викликів. Управлінські команди не завжди не мають достатньо спроможності, щоб розробляти власні енергетичні плани та стратегії, впроваджувати проєкти з розвитку відновлюваних джерел енергії чи системно дбати про довкілля. Разом з тим, наявність амбітних, але реалістичних кліматичних та енергетичних планів є першим кроком до конкретних справ.

Саме тому Екоклуб працює з громадами безпосередньо: ділиться успішним досвідом, підтримує впровадження перевірених рішень і допомагає не лише вирішувати місцеві проблеми, а й брати участь в ухваленні рішень національного рівня. Адже самодостатні, діяльні громади, здатні планувати та втілювати енергетичні й кліматичні проєкти – міцний фундамент для повоєнного відновлення України.

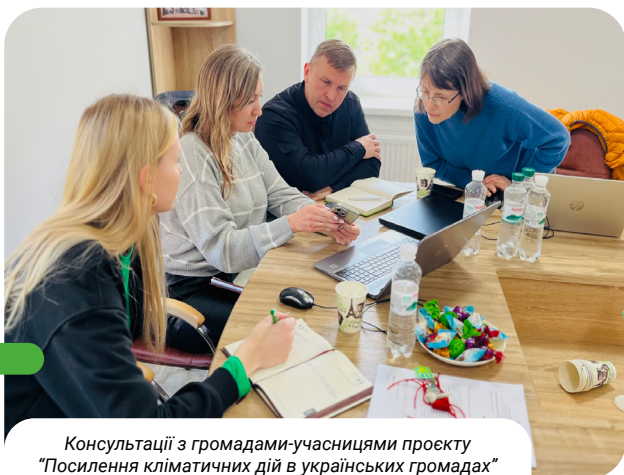

Якою була головна ціль Екоклубу у 2025 році у цьому напрямку?

Посилити енергетичну стійкість українських громад через перехід до відновлюваних джерел енергії, розвиток спроможності місцевого самоврядування в енергетичному й кліматичному плануванні та удосконаленні національного законодавства у цих сферах.

Що ми для цього робили:

- 1 Спільно з громадами розробляли **муніципальні енергетичні плани (МЕП і ПДСЕРК)**, документи, які визначають, як громада споживає енергію, де втрачає ресурси та які кроки допоможуть знизити її залежність від централізованого постачання, скоротити викиди парникових газів.
- 2 Проводили **навчальні тури, тренінги, семінари з енергетичного планування** для представників громад, їх жителів та представників бізнесу і громадськості, де учасники навчалися самостійно аналізувати енергетичні потреби, готувати проектну документацію та розраховувати бюджет, тобто, вести проект від ідеї до реалізації.

Консультації з громадами-учасницями проекту
"Посилення кліматичних дій в українських громадах"

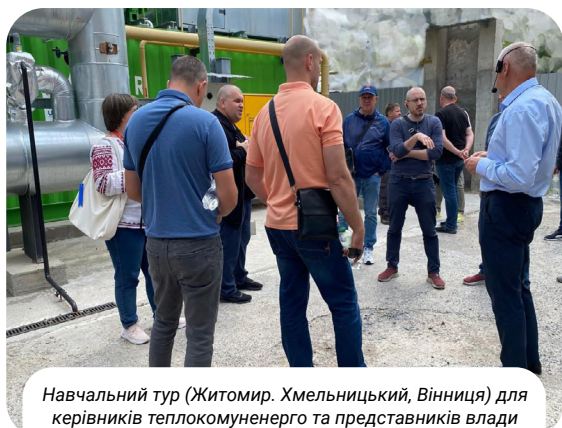
Навчальний тур "Сонячні електростанції
та теплові насоси у громадах"

Навчальний тур "Сонячні електростанції
та теплові насоси у громадах"

Навчальний тур "Сонячні електростанції
та теплові насоси у громадах"

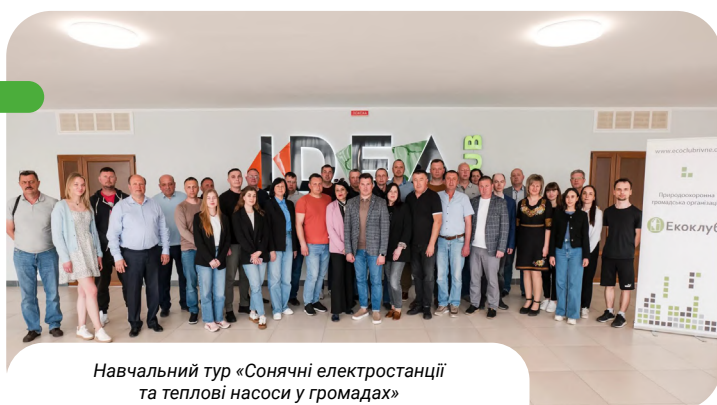

Навчальний тур (Житомир, Хмельницький, Вінниця) для керівників теплокомуненерго та представників влади

3 Проводили **енергетичні аудити у Харківській області** – детальні перевірки того, скільки енергії споживають будівлі та де вона витрачається марно. Аудити охопили 15 дитячих будинків сімейного типу та 5 соціально-медичних установ, які їх обслуговують – це заклади, де безперебійне енергопостачання є критично важливим.

4 Надавали **індивідуальні консультації для громад**: візити, онлайн зустрічі, коментарі до розроблених документів та телефонні консультації.

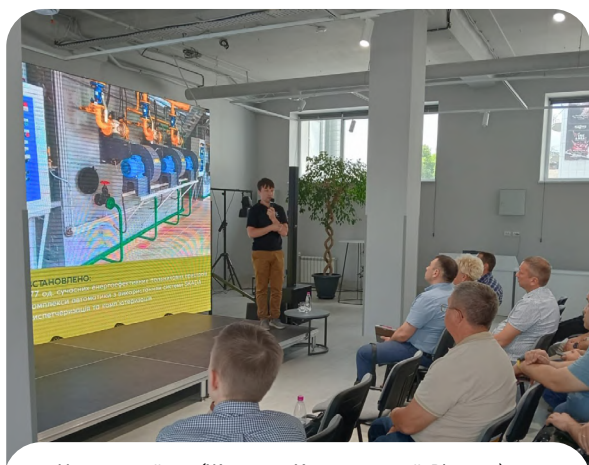
5 Шукали учасників для **проходження стажувань від чеського фонду «Партнерство»**: лідерів місцевого самоврядування, активістів, представників бізнесів для навчання та вивчення кращих практик чеських підприємств у сферах енергоефективності, адаптації до зміни клімату та залучення громади.

Навчальний тур «Сонячні електростанції та теплові насоси у громадах»

Тур Угода Мерів «Проектний менеджмент та планування проектів для муніципальної інфраструктури»

Навчальний тур (Житомир, Хмельницький, Вінниця) для керівників теплокомуненерго та представників влади

Тур Угода Мерів «Проектний менеджмент та планування проектів для муніципальної інфраструктури»

Чого вдалося досягти? Найвагоміші зміни

У співпраці з **16-ма громадами Дніпропетровської та Сумської областей підготували енергетичні плани (МЕП і ПДСЕРК)**, які стали робочими інструментами для пріоритизації проєктів, формування бюджетів і залучення фінансування на проєкти з енергоефективності та ВДЕ. Ці громади запровадили або покращили процес енергоменеджменту, навчилися розробляти стратегічні документи, посилили свою енергетичну стійкість.

Розроблення МЕП і ПДСЕРК стало для громад не формальною вимогою, а способом зрозуміти власну енергетичну систему: які об'єкти є критичними, де найбільші втрати, які заходи дадуть найбільший ефект і які проєкти можна першими подавати на фінансування. У 2025 році Екоklub підтримував громади Дніпропетровської та Сумської областей у цьому процесі — від збору даних і аналізу споживання до пріоритизації заходів і підготовки подальших технічних рішень.

За результатами опитування громад, проведеного після основного етапу роботи, усі 16 партнерських громад зазначили, що допомога була своєчасною, а всі громади були задоволені результатами проєкту. Найбільш корисними вони назвали підготовку МЕП/ПДСЕРК, навчання та експертну підтримку, менторський супровід і можливості для фінансування. Це важливо, бо після завершення проєкту в громаді залишаються не лише документи, а й люди, які краще розуміють енергетичні дані, можуть планувати заходи та обґрунтовувати запити до донорів і бюджетів.

Підготовлені документи вже почали переходити в практичну площину. Частина громад затвердила МЕП або ПДСЕРК рішеннями місцевих рад, частина підготувала проєкти рішень для затвердження. У громадах також почали включати енергетичні та кліматичні заходи до стратегій розвитку, програм соціально-економічного розвитку, місцевих цільових програм, середньострокових планів публічних інвестицій і системи DREAM. Це означає, що енергетичне планування стає частиною управлінського циклу громади, а не окремим документом для звітності.

За результатами **20 енергоаудитів, проведених Екоklubом** (15 для дитячих будинків сімейного типу та 5 для соціально-медичних установ, які їх обслуговують) були впроваджені заходи з енергоефективності: коштом всесвітньої гуманітарної організації із Франції Action against hunger та за технічного супроводу Екоklubу **встановлені два теплові насоси, 12 СЕС, проведена теплодернізація будівель (заміна вікон та дверей, утеплення).**

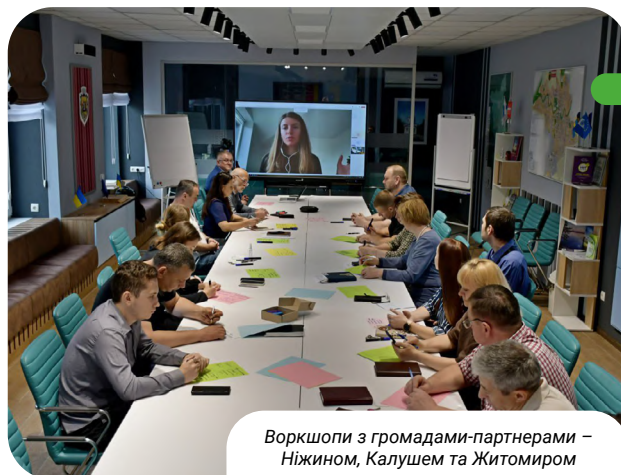
На **2 тренінгах з енергетичного планування** навчили представників громад, як визначати пріоритетні проєкти для громади та оцінювати їх технічну, економічну й соціальну доцільність. Учасники розробляли проєктну документацію та вчилися уникати поширених помилок під час її підготовки, досліджували джерела фінансування, працювали над реальними кейсами (утеплення шкіл, модернізація котелень, встановлення СЕС), отримали практичні інструменти енергомоніторингу. Особливою цінністю став обмін досвідом між громадами, зокрема тими, що працюють у прифронтових умовах.

Громади м. Ніжин, м. Калуш, м. Житомир отримали **оцінки базового енергетичного стану** та під час спільних зустрічей представники різних міських департаментів, громадських організацій і бізнесу у цих містах визначили, які проекти з розвитку відновлюваної енергетики (сонячні, вітрові та інші відновлювані джерела) та підвищення енергоефективності є пріоритетними саме для їхньої громади.

Воркшопи з громадами-партнерами – Ніжином, Калушем та Житомиром

Воркшопи з громадами-партнерами – Ніжином, Калушем та Житомиром

6 громад (м. Самбір, м. Миргород, м. Славута, м. Рівне, м. Пустомити, м. Дрогобич, м. Козятин) розробили фінансові інструменти для підтримки енергетичних і кліматичних рішень (*револьверні фонди, програми підтримки житлового сектору, ОСББ, бізнесу у сферах енергоефективності та ВДЕ*).

Близько **60 представників громад з різних регіонів України**, завдяки співпраці з Чеським Фондом «Партнерство», пройшли практичні стажування у Чехії за п'ятьма темами: стале будівництво (квітень), відновлювана енергетика (вересень), адаптація до зміни клімату та водозабезпечення (червень), участь мешканців в ухваленні рішень (травень), управління відходами та очищення води (листопад). Після повернення учасники створили спільноту для обміну досвідом і продовжують спільно працювати над впровадженням отриманих знань у своїх громадах.

На національному рівні

За запитом Міністерства енергетики України Екоклуб підготував конкретні пропозиції щодо того, як зменшити кількість дозволів і погоджень, необхідних для будівництва сонячних, вітрових та інших об'єктів відновлюваної енергетики, та покращити умови для їх розвитку в громадах. Організацію залучили як практика, завдяки реальному досвіду реалізації ВДЕ-проектів у громадах.

Ми проаналізували та надіслали пропозиції до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення окремих положень, пов’язаних із веденням господарської діяльності у сфері енергетики”. Пропозиції Екоклубу враховані, наразі законопроект чекає голосування. **Зміни, які ми пропонували:**

1. До ст. 3 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” внести зміну: сонячні електростанції тепер належать до категорії об'єктів з незначним впливом на довкілля. Це означає, що для їх будівництва потрібно менше дозволів і погоджень, відповідно процес стає швидшим і простішим для громад та інвесторів.
2. До ст. 3 Закону України “Про публічні закупівлі” внести зміну, яка дозволяє закуповувати послуги енергетичної агрегації без проведення повної процедури публічних закупівель. Агрегація – це механізм, за якого багато споживачів або виробників енергії об'єднуються, щоб спільно балансувати попит і пропозицію в енергосистемі. Ця зміна спрощує роботу агрегаторів і прискорює впровадження гнучких енергетичних рішень у громадах.
3. До ч. 10 ст. 71 Закону України “Про ринок електричної енергії” внести зміну, яка спрощує заміну та оновлення обладнання на наявних електростанціях. Тепер виробники електроенергії можуть замінювати застаріле обладнання без проходження повної дозвільної процедури, вона залишається обов'язковою лише під час будівництва нових об'єктів. Це дозволяє швидше модернізувати електростанції та знижує адміністративне навантаження на виробників.
4. Скасувати плату за дозвіл на використання тепла землі для отримання геотермальної енергії. Раніше підприємства та громади мусили платити за цей дозвіл, що робило технологію дорожчою і менш привабливою для інвестицій. Завдяки цій зміні геотермальні проекти стануть економічно вигіднішими, а громади зможуть залучати більше коштів на їх реалізацію без додаткового навантаження на місцевий бюджет.

Спільно з теплопостачальним підприємством м. Львів Еко клуб **розробив законодавчі пропозиції щодо створення комунального агрегатора – структури, яка об'єднує споживачів або виробників енергії для спільного управління енергоспоживанням і продажем електроенергії в мережу.** До Закону України "Про публічні закупівлі" запропонували зміни, які дозволяють державним і комунальним підприємствам продавати електроенергію, вироблену на власних об'єктах (наприклад, СЕС) без проходження складних процедур публічних закупівель. Це спрощує роботу комунальних підприємств, відкриває можливості для залучення інвестицій у відновлювану енергетику та дозволяє ефективніше використовувати власну інфраструктуру.

Надали коментарі, що були враховані Міністерством енергетики України та внесені до презентації по розділу "Відновлювана енергетика", представленої Єврокомісії на двосторонній зустрічі Брюсселі у липні в рамках звітування про виконання Україною умов вступу до ЄС. Коментарі стосувалися приведення дозвільних процедур для ВДЕ-проектів у відповідність до вимог ЄС, а також виключення положень, що знижують стандарти ОВД, суперечать чинному законодавству та міжнародним зобов'язанням України й звужують можливості громадськості брати участь в ухваленні рішень.

Підготували та надіслали **14 позиційних листів до національних органів влади** (Міністерства енергетики і розвитку громад і територій України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) з конкретними пропозиціями змін до законодавства – у сферах енергетики, довкілля та кліматичної політики. Серед них:

- *спільні з партнерськими ГО пропозиції до Плану заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2050 року (вони стосувалися регулювання тарифної політики централізованого водопостачання та водовідведення; стимулювання розвитку системи централізованого теплопостачання та підвищення її енергоефективності; запровадження механізму регулярного перегляду тарифу на послуги з передачі електроенергії; спрощення дозвільних процедур будівництва об'єктів відновлюваної енергетики та ін)*
- *спільні звернення про необхідність виділення у 2025 році фінансування (1 млрд грн) з Державного Бюджету України на провадження діяльності Фонду енергоефективності, що надає підтримку для заходів з енергоефективності та відновлення багатоквартирних будинків з ОСББ.*

- пропозиції до Міненергетики України щодо змін і доповнень до проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії" (щоб дозволити виробникам електроенергії з відновлюваних джерел змінювати джерело живлення щогодини замість раз на добу — для оперативнішого реагування на зміни у виробництві та споживанні енергії; для спрощення закупівель та включення агрегаторів та послуги агрегації до переліку виключень із Закону про публічні закупівлі для розвитку механізмів балансування попиту і пропозиції в енергосистемі.)
- провели аналіз проблем у сфері енергетики та надали Міненергетики пропозиції для їх подолання, щоб забезпечити інституційну незалежність НКРЕКП; сприяти швидкому прийняттю змін до законодавства щодо імплементації норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків; зробити процедури і вартості приєднання до електричних мереж більш прозорими; удосконалити механізм "зелених" аукціонів (це механізм підтримки відновлюваної енергетики, за яким виробники електроенергії з ВДЕ змагаються за право отримати гарантовану ціну на вироблену електроенергію, що стимулює розвиток сектору, залучає інвестиції та сприяє енергетичній незалежності країни.)
- надали пропозиції Міністерству розвитку громад для розробки Національного плану дій з модернізації та декарбонізації систем централізованого теплопостачання України. Зокрема, пропонували: спростити механізм підключення новобудов до ЦТ та підвищення вимог безпеки при облаштуванні автономним і індивідуальним опаленням; заборонити встановлення газових індивідуальних котлів в багатоквартирних будинках; забезпечити прозорість і обґрунтованість тарифів та захистити споживачів від штучного завищення цін; створити стимули для операторів і місцевої влади інвестувати в модернізацію систем централізованого теплопостачання та впровадження відновлюваних джерел енергії.
- зауваження та пропозиції для Міненергетики до проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії". Зокрема, наполягали включити органи влади, громади, фізичних осіб та інші категорії, які можуть бути замовниками або учасниками проектів ВДЕ. Також посилити вимоги до сталості біопалив і прозорості їх обліку; чіткіше визначити територій для розвитку ВДЕ, включно з використанням екологічних даних і виключенням чутливих природоохоронних територій та ін.

- надіслали лист Міністру економіки, довкілля та с/г щодо виключення будівництва енергоблоків №3 та №4 ХАЕС з пріоритетів Програми дій Уряду. Повідомили, що прийняття відповідного законопроекту про розміщення, проектування та будівництво енергоблоків №3 і №4 ХАЕС може відбутися з порушеннями законодавства у сфері захисту довкілля та без дотримання міжнародних зобов'язань України.
- як члени робочої групи з підготовки переговорних позицій України щодо вступу до ЄС у сфері енергетики, надали Міненергетики коментарі, які були враховані та включені до презентації розділу "Відновлювана енергетика". Вона була представлена Єврокомісії під час двосторонньої зустрічі в Брюсселі у липні в межах звітування про виконання Україною умов вступу до ЄС.
- підготували відповіді на опитувальник для Єврокомісії щодо розділу №15 "Енергетика" для врахування їх при підготовці третьої Річної доповіді Європейської Комісії щодо України.

Які були виклики?

У 2025 році ми зіткнулися із кількома серйозними викликами: через безпекову ситуацію та обстріли дві громади (Новослобідська та Межівська) припинили участь у проєкті, де навчалися енергетичному плануванню, ще три (Роменська, Софіївська, Чупахівська) не змогли продовжити роботу з розробки місцевих енергетичних планів (МЕП) через брак спеціалістів.

Додатковими ускладненнями були труднощі з доступом до даних від енергетичних компаній та тривалі багатоступеневі процедури затвердження документів у громадах. Екоклуб вирішував ці питання через спільні засідання з керівництвом громад і формат навчання, що включав очні тренінги та вебінари, які зміцнили компетентність місцевих фахівців і дозволили громадам самостійно розробляти МЕП/ПДСЕРК та планувати енергоефективні проєкти.

Також через прикордонне розташування та регулярні обстріли одна із громад (Зноб Новгородська) зіткнулася з неможливістю проведення будівельних робіт для спорудження сонячної електростанції, відповідно розробка ПКД стала недоцільною. Разом із грантодацем ми ухвалили рішення переспрямувати кошти на закупівлю обладнання для міні СЕС на водонапірну вежу з акумулятором, а громада взяла монтаж на себе. Із таких викличних умов ця ситуація постала прикладом гнучкого підходу та пріоритету швидкої допомоги найбільш вразливим громадам.

Коментарі координаторів

"Клімат і енергетика безпосередньо пов'язані, адже саме енергетичний сектор є одним із ключових джерел викидів парникових газів. Рішення в енергетиці визначають, наскільки громада буде вразливою до кліматичних змін або, навпаки, стійкою до них.

У роботі з громадами Еко клуб наголошує на тому, що вже на етапі енергетичного планування важливо враховувати кліматичний ефект планованих рішень – це дозволяє впроваджувати більш сталі та економічно вигідні рішення. У результаті громади отримують надійнішу інфраструктуру, менші витрати та кращі умови для життя українців"

Ольга Лящук, координаторка проєктів Еко клубу.

"Енергетична політика є ефективною тоді, коли вона враховує контекст і потреби громад, оскільки саме на місцевому рівні відбувається її практична реалізація. Інтеграція інтересів громад у національні рішення дозволяє забезпечити їхню реалістичність, застосовуваність у різних умовах та досягнення конкретних результатів, які відчутні для людей"

Наталія Литвин, менеджерка проєктів з розвитку відновлюваної енергетики в Еко клубі.

"Громади, які самостійно розробляють енергетичні плани, краще розуміють власні потреби, збирають якісніші дані та вчаться планувати й реалізовувати проєкти без сторонньої допомоги. Тому важливо не просто готувати документи за громади, а навчати їх робити це самостійно через тренінги, індивідуальні консультації та практичну роботу з розрахунками і пріоритизацією заходів.

Саме така підтримка формує довгострокову спроможність, яка залишається в громаді після завершення будь-якого проєкту”

**Марина Галушко, координаторка проєктів
Екоклубу з енергетичного розвитку громад.**

Партнери

partnerství
nadace

IKI
INTERNATIONAL
CLIMATE INITIATIVE

 Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

 **People
in Need**

 HEINRICH BÖLL STIFTUNG
КИЇВ

 European
Climate
Foundation

SLOVAK
EMBASSY
UKRAINE

 **AMBASSADE
DE FRANCE
EN UKRAINE**
*Liberté
Égalité
Fraternité*

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

 **ACTION
AGAINST
HUNGER**

Brot
für die Welt

AUSTAUSCH
FOR A EUROPEAN CIVIL SOCIETY

Ціль 3.

Діяльність Екоклубу для Рівненської громади

Рівне – місто, де знаходиться Екоклуб, тут ми живемо та маємо найглибше розуміння місцевого контексту: які рішення ухвалює влада, які довкілєві проблеми є найгострішими і де громадський тиск може змінити ситуацію. Місто стикається з типовими для України викликами: застаріла інфраструктура, знищення зелених насаджень, забруднення водойм, повільна адаптація до зміни клімату. Присутність Екоклубу в Рівному дозволяє швидше реагувати на конкретні порушення, надавати рекомендації міським програмам та документам ще на етапі їх розробки, а також залучати мешканців до захисту довкілля своєї громади.

Що ми робили?

Надали коментарі та **рекомендації щодо стратегії розвитку Рівного до 2028 року**. Ключові рекомендації стосувалися додавання кількісних показників для оцінки виконання цілей, аналізу джерел фінансування запланованих заходів, чіткого визначення розвитку теплопостачання міста, а також розширення розділу з адаптації до зміни клімату, зокрема у частині озеленення, велоінфраструктури, управління дощовими водами.

Підготували **комплексні пропозиції до Програми озеленення міста**. У них ми наполягали на створенні міських лук і дощових садів, цифровому обліку дерев, захисті вікових дерев та переході на європейські стандарти догляду за зеленими насадженнями.

Окрему увагу ми радили приділити системним змінам в управлінні, зокрема започаткувати посаду головного садівника міста, розробити жорсткі стандарти захисту дерев під час будівництва та переходу на європейські норми догляду і косіння трав. Також наголошували на необхідності інтеграції вже затверджених стратегічних документів, таких як План дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) та концепція “Блакитно-зелених коридорів”, у щорічні плани комунальних підприємств.

Надали [пропозиції для поліпшення Програми розвитку міського електротранспорту на 2026-2030 роки](#). Передусім наголосили, що кошти передбачені Програмою розвитку електротранспорту, мають витрачатися виключно на електротранспорт, без перерозподілу на інші програми, як це відбулося у червні 2025 року, коли 19,25 млн грн спрямували на автомобільний транспорт. Також що під час закупівлі потрібно надавати перевагу тролейбусам з автономним ходом на акумуляторах, що заряджаються під час руху, та запроваджувати сучасні європейські технології будівництва контактної мережі.

Екоклуб оцінив та виступив із критикою програми “Смарагдова Громада”, зокрема через намір масово вирубати дерева старше 45-60 років, адже саме вони найефективніше охолоджують місто та поглинають CO₂. Запропонували замінити вирубку на фахове обстеження та збереження таких насаджень, оскільки витрати на заміну дерев є економічно та екологічно невиправданими.

Реагували на звернення містян та надсилали **офіційні запити щодо незаконної обрізки дерев** у районі Гідропарку, захисту вікового дуба біля автостанції “Залізнична” та знищення міської луки, висадженої вихованцями Екологічного центра Палацу дітей та молоді Рівного, на вул. Соборна. У кожному випадку вимагали пояснень від відповідальних органів та конкретних дій для захисту зелених насаджень.

Провели **зустріч із учасниками молодіжної організації “Пласт”**, де розповіли про екологічні виклики Рівного: забруднення річки Устя, проблему підтоплень вулиць, важливість збереження дерев та лук, а також про те, куди звертатися у разі порушень.

Проводили інформаційну діяльність: опублікували статтю про практику косіння трави та збереження біорізноманіття у місті, дали інтерв'ю про адаптацію міських територій до зміни клімату.

Також [коментували результати моніторингу забруднення повітря та ґрунту поблизу промислових підприємств](#) м. Костополя і с. Городка – звернули увагу на те, що українські екологічні стандарти є м'якшими за норми ЄС (зокрема щодо вмісту формальдегіду), що може створювати хибне відчуття безпеки навіть при вищих рівнях забруднення. Також українське законодавство не передбачає оцінки сукупного впливу на довкілля від кількох підприємств, розташованих поруч, хоча їхні викиди разом можуть становити значно більшу загрозу для здоров'я місцевих жителів, ніж кожне з них окремо.

Коментарі координаторів

«Наша робота ґрунтується на постійній присутності в громаді — саме тому, живучи в Рівному, ми маємо змогу глибше розуміти місцевий контекст: бачити, які довкілєві питання хвилюють людей найбільше, і бути поруч, коли потрібна підтримка чи роз'яснення.

Ми прагнемо бути частиною діалогу — надавати експертні коментарі, ділитися рекомендаціями, коли документи чи програми ще формуються, і допомагати мешканцям розібратися, куди звертатися з тим чи іншим питанням. Для нас важливо, щоб голос громади був почутий, а екологічні теми — обговорювались відкрито й на основі фактів. Кожна така взаємодія — це внесок у спільну справу: збереження дерев, лук, чистого повітря та води для міста, у якому ми самі живемо»

Анастасія Яхнюк, координаторка проектів Екоklubу.

Ціль 4.

Адаптація до зміни клімату

Чому ми з цим працюємо?

Уже зараз, коли воєнні дії ще тривають, громадам варто думати, якою буде Україна та їхнє відновлення після війни. Громади, що зараз складають плани відновлення, мають перевагу, адже одразу можуть враховувати у них кліматичні виклики – підтоплення, посухи, спеку, екстремальні погодні явища (град, зливи, заметілі). Значно ефективніше закласти ці рішення на етапі планування, аніж перебудовувати інфраструктуру через десятки років.

У такому підході є вигода для усіх: жителі громади мають комфортніші умови для життя, менше збитків від проявів зміни клімату, а громади економлять кошти, необхідні для подолання їх наслідків та необхідності дороговартісної перебудови у майбутньому. Крім того, громади, які усвідомлюють кліматичні ризики та працюють для їх зменшення, мають більше шансів отримати міжнародне фінансування для своїх проєктів. Саме тому одна з важливих цілей Екоклубу – підготовані, діяльні громади, що планують своє відновлення та свідомі кліматичних викликів і рішень для їх подолання.

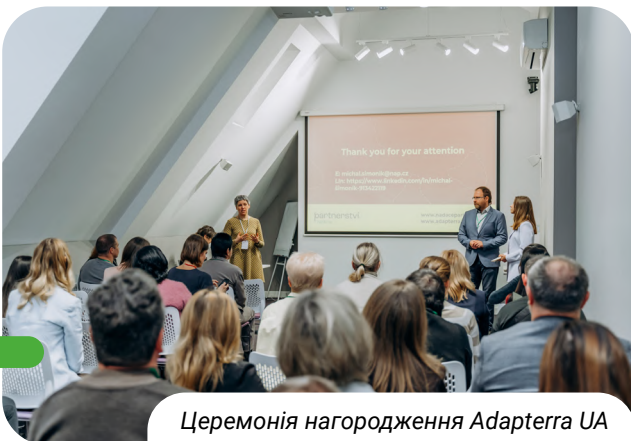

Якою була головна ціль Екоклубу у 2025 році у цьому напрямку?

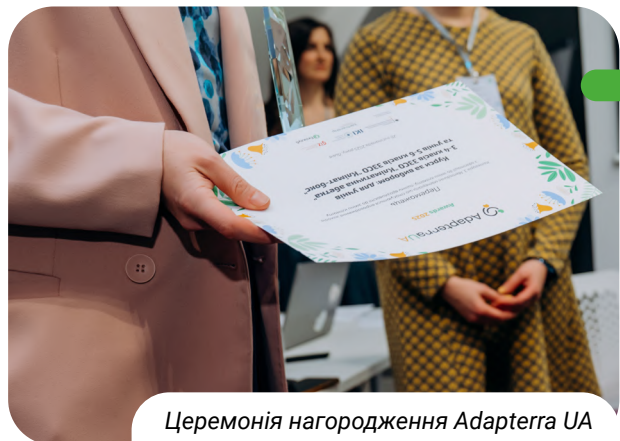
Розповідати громадам про конкретні способи підготуватися до наслідків зміни клімату (посух, повеней, спеки) на прикладі реальних проєктів, які вже працюють в Україні та світі. Показувати, що такі рішення є доступними та реалістичними, і надавати практичні покрокові рекомендації для тих, хто хоче впровадити подібне у своїй громаді.

Що ми для цього робили?

- 1 Шукали приклади якісно реалізованих заходів з адаптації до зміни клімату закордоном та в Україні. Досліджували рішення, які вже довели свою ефективність і можуть бути корисними для українських громад.
- 2 Створили простір для поширення набутого досвіду та експертизи – розробили та запустили національну платформу з адаптації до зміни клімату [Adapterra.org.ua](https://adapterra.org.ua)
 - Презентація платформи та конкурсу адаптаційних рішень [Adapterra.org.ua](https://youtu.be/POswoe8Tbmw?si=nKfW5ht3y9o3fKR3)
- 3 Організували Adapterra UA 2025 – конкурс, що допомагає знаходити, відзначати та поширювати реальні заходи з адаптації українських громад до зміни клімату: озеленення міст, підвищення енергоефективності, ощадливого використання води; просвітницьких кампаній та інші.
- 4 Провели церемонію нагородження переможців конкурсу Adapterra UA 2025. У заході взяли участь 65 осіб, серед яких представники міжнародних організацій GIZ (Німецьке товариство міжнародного співробітництва), Nadace Partnerství (Чеський фонд сталого розвитку «Партнерство»), Генеральний консул Республіки Чехія в Україні пан Їржі Борцел та експертка Угоди мерів – Схід (європейська ініціатива з підтримки місцевої кліматичної політики), українські експерти, активісти та представники громад.

Церемонія нагородження Adapterra UA

Церемонія нагородження Adapterra UA

Церемонія нагородження Adapterra UA

Чого вдалося досягти? Найвагоміші зміни

- На платформі [Adapterra.org.ua](https://adapterra.org.ua) опубліковано 17 експертних статей, про те як громадам підготуватися до кліматичних викликів. Вони містять приклади захисту від повеней, завдяки зеленим насадженням; відновлення водних ресурсів; управління дощовою водою; відкриті сади, різнотрав'я і зміну підходів до управління зеленими зонами та інші. Статті розраховані на представників місцевої влади, громадських активістів, фахівців у сфері захисту довкілля.
- Уже в перший рік проведення конкурсу Adapterra UA 2025 ми отримали 50 заявок, що говорить про інтерес до впровадження заходів з адаптації до зміни клімату. У голосуванні за 3 переможців проголосували 2 592 людини, що свідчить про високу залученість громадськості.
- 9 матеріалів, присвячених переможцям та фіналістам конкурсу, опубліковані на онлайн платформі Adapterra.org.ua. Ці публікації описують реалізовані проекти: що було зроблено, як працює, які результати.

Завдяки такому підходу, практичний досвід лідерів є доступним навчальним посібником для масштабування та впровадження ефективних змін по всій Україні.

Екоклуб на церемонії нагородження чеського конкурсу проектів з адаптації до зміни клімату Adapterra Awards

Вплив напряду адаптації у 2025 році полягав у тому, що Екоклуб допоміг зробити адаптацію до зміни клімату видимою, практичною і зрозумілою для громад. Платформа [Adapterra.org.ua](https://adapterra.org.ua) стала простором, де зібрані приклади рішень, які можна вивчати, повторювати й адаптувати до місцевого контексту. Конкурс Adapterra UA 2025 показав, що в Україні вже є громади, громадські організації, ініціативні групи та освітні проекти, які працюють із наслідками зміни клімату не теоретично, а через конкретні дії.

У перший рік проведення конкурсу Екоклуб отримав 50 заявок, обрав 9 фіналістів та 3 переможців, а в онлайн-голосуванні взяли участь 2 592 людини. Це свідчить не лише про зацікавлення темою, а й про готовність громадськості підтримувати рішення, які допомагають містам і селам адаптуватися до спеки, нестачі води, підтоплень, втрати зелених зон та інших кліматичних ризиків.

Особливо важливо, що робота інформаційної платформи [Adapterra.org.ua](https://adapterra.org.ua) не завершується конкурсом. Публікації про переможців і фіналістів перетворюють локальні ініціативи на навчальні приклади для інших громад. *Так Екоклуб формує базу знань, яка допомагає масштабувати природоорієнтовані рішення, освітні програми та локальні кліматичні практики по всій Україні.*

Які були виклики?

Одним із перших викликів була розробка зручної та гнучкої платформи. Нам вдалося створити функціональну основу, однак ми вже бачимо можливості для її подальшого вдосконалення. Надалі плануємо щорічно додавати щонайменше 10 іноземних та 9 національних адаптаційних рішень для розширення бази.

Під час запуску конкурсу ми очікували 15-20 заявок, однак отримали 50, що значно перевершило очікування. Викликом стало формування журі з достатньою експертизою для оцінювання різнопланових рішень (вода, озеленення, благоустрій тощо). Водночас нам вдалося забезпечити високий рівень залученості громадськості через онлайн-голосування.

Приклади, які надихають

У конкурсі Adapterra UA 2025 перемогли три проекти, які по-різному, але переконливо свідчать, що адаптація до зміни клімату в Україні вже відбувається і передусім руками небайдужих людей.

- 1** Проєкт **“Спільний дім для людей і природи”** ПДМ (м. Рівне) пропагує збереження та догляд за міським парком із регулярним залученням дітей до практичних екологічних занять. У парку проводяться освітні активності з вивчення біорізноманіття, сезонних змін у природі, догляду за рослинами та тваринами. Таким чином, зелена зона функціонує не лише як рекреаційний простір, а як постійний відкритий освітній майданчик, що поєднує адаптацію до зміни клімату (збереження зелених насаджень, підтримка екосистеми) з формуванням екологічної свідомості дітей.

Проєкт «Спільний дім для людей і природи»
від Екоцентру при ПДМ (м. Рівне)

- 2** У межах проєкту **“Зелена революція на Студентській площі”** ГО **“Еко Місто”** (м. Чернігів) з міської площі демонтували понад 150 бетонних плит, що формували локальний тепловий острів (ділянка міста, де через бетон і асфальт температура значно вища, ніж навколо).

Натомість висадили дерева (дуби та платани), близько сотні кущів та понад 200 багаторічних рослин, облаштували систему крапельного поливу та використали мульчування ґрунту.

Завдяки цьому площа отримала затінення, краще утримання вологи та зменшення перегріву поверхні влітку. Простір став комфортнішим для перебування, почав виконувати екосистемні функції та став прикладом природоорієнтованого рішення в міському середовищі.

Проект "Зелена революція на Студентській площі"
ГО "Еко Місто" (м. Чернігів)

- 3** Курси "Кліматична абетка" та "Клімат-бокс", розроблені Іриною Санковською – навчально-методичні комплекти для учнів 3-6 класів, що пояснюють причини та наслідки зміни клімату, вчать практичним діям з енергозбереження та ресурсозбереження, а також залучають родини учнів до зміни побутових звичок.

Включають методичні рекомендації для вчителів і робочі матеріали для дітей. У результаті формують довготривалу зміну поведінки та ставлення до клімату.

Переможниця конкурсу Adaptterra UA 2025 з курсами "Кліматична абетка" та "Клімат-бокс"

Коментар координаторки

"Екоклуб планує продовжувати розвиток платформи *Adaptterra.org.ua* та проведення конкурсу *Adaptterra UA Awards* як щорічного інструменту підтримки адаптаційних рішень. Поширення знань і кращих практик адаптації до зміни клімату допомагає громадам підготуватися до зростання кліматичних ризиків: від посух і теплових хвиль до екстремальних опадів. З кожним роком ця робота стає ще критичніше важливою, адже кліматичні виклики не зникають і посилюють навантаження на інфраструктуру, базові послуги для громад, здоров'я та безпеку людей"

Світлана Дмитренко, координаторка проєктів Екоклубу з адаптації до зміни клімату.

Партнери

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

Ціль 5.

Оцінка впливу на довкілля

Чому ми з цим працюємо?

Перед тим, як збудувати завод, дорогу чи електростанцію, держава має перевірити: чи не зашкодить це природі та здоров'ю людей? Саме для цього існує оцінка впливу на довкілля (ОВД) – обов'язкова процедура, яка також передбачає участь громадськості в ухваленні таких рішень.

Втім в Україні ця система працює неефективно. До війни вона дозволяла будівництво підприємств, які самі ж у своїх звітах визнавали перевищення викидів небезпечних речовин. Під час війни процедуру ОВД частково обмежили і це створює додаткові ризики: у процесі відбудови країни можуть з'явитися об'єкти, які завдадуть шкоди довкіллю та людям. Екоclub працює над реформуванням системи ОВД, щоб відбудова України була не лише швидкою, а й безпечною.

Якою була головна ціль Екоclubу у 2025 році у цьому напрямку?

Визначити основні недоліки законодавства у сфері ОВД в Україні та запропонувати конкретні зміни, які зроблять процедуру більш ефективною, прозорою, такою, що справді захищає довкілля та інтереси людей.

Що ми для цього робили:

- 1 Відстежували законопроекти, які пропонували спростити або скасувати обов'язкову оцінку впливу на довкілля перед будівництвом нових об'єктів, та брали участь в їх обговоренні. Підготували офіційні позиції до 6 таких законопроектів із конкретними зауваженнями та рекомендаціями.
 - 2 Підготували 3 аналітичні документи, що стосуються того, як працює та де і чому не працює процедура ОВД та CEO (перевірка екологічних наслідків державних планів і стратегій):
 - [Аналітична записка](#) про дотримання правил ОВД та CEO в Україні (спільно з WWF-Україна)
 - [Аналітична записка](#) про недоліки та порушення у матеріалах з ОВД проєктів будівництва об'єктів відновлюваної енергетики (за участі мережі Bankwatch, що об'єднує громадські організації країн Центральної і Східної Європи, ГО "Екодія" та Української природоохоронної групи)
 - Біла книга "Оцінка впливу на довкілля: між законодавством і практикою". Документ покликаний слугувати практичним орієнтиром для формування політик і управлінських рішень у сфері екологічного врядування та для забезпечення екологічно відповідальної повоєнної відбудови країни.
 - 3 Взяли участь в громадському обговоренні 3 справ з ОВД:
 - щодо будівництва енергоблоків 5,6 ХАЕС;
 - щодо добудови Ташлицької ГАЕС та підняття рівня Олександрівського водосховища, що могло знищити унікальні природні та культурні пам'ятки на Миколаївщині;
 - щодо будівництва вітрової електростанції у Волинській області.
- та 1 CEO:
- надали коментарі та рекомендації щодо стратегії розвитку Рівного до 2028 року (детальніше у розділі "Діяльність для Рівненської громади").
- 4 Надіслали офіційні зауваження до Секретаріату Енергетичного співтовариства щодо територій прискореного будівництва об'єктів відновлюваної енергетики.

Коментарі стосувалися: встановлення розмірів охоронних зон навколо сонячних електростанцій, захисту рідкісних рослин під загрозою зникнення та нечітких критеріїв розміщення енергооб'єктів на сільськогосподарських землях.

- 5 Готували пропозиції та вели активну комунікацію з міжнародними партнерами щодо ключових проблем застосування правил ОВД та CEO в Україні та рекомендацій покращення процедури ОВД у рамках Ukraine Recovery Conference.

Чого вдалося досягти? Найвагоміші зміни

- Завдяки кампанії природозахисних організацій, зокрема і Екоклубу, надано відмову у видачі висновку з ОВД Ташлицькій ГАЕС. Її розбудова передбачала затоплення у Миколаївській області територій природно-заповідного фонду, археологічно цінних територій, територій, які належать до Смарагдової мережі.
- Завдяки співпраці з українськими та міжнародними громадськими організаціями (Екодія, Екосфера, Грінпіс, WWF Україна) з редакції законопроекту “Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії”, поданої до Верховної Ради України, було виключено норми, які створювали додаткові загрози для довкілля та прав громадян. Вони передбачали можливість обходити обов'язкову процедуру оцінки впливу на довкілля – тобто, будувати енергетичні об'єкти без належної перевірки їхнього впливу на довкілля і без врахування думки місцевих мешканців.

Які були виклики

Упродовж роботи ми зіштовхуємося з такими викликами як низька залученість українців до процесів оцінки впливу на довкілля: люди здебільшого не цікавляться цією темою, якщо вона безпосередньо їх не стосується. Виняток становлять резонансні випадки, які набирають широкого висвітлення у ЗМІ, наприклад, ситуація із забудовою полонини Руна.

Окремим викликом залишається те, що державні органи та громадськість часто по-різному бачать, як має працювати оцінка впливу на довкілля.

Зокрема, держава періодично намагається звільнити окремі галузі від обов'язкової екологічної перевірки – наприклад, лісову галузь, промислові парки та будівництво об'єктів відновлюваної енергетики. Екоclub вважає такі винятки небезпечними, оскільки вони позбавляють громадськість права впливати на рішення, які безпосередньо стосуються довкілля та якості їхнього життя.

Ще однією складністю є визначення пріоритетних кейсів для втручання Екоclubу: процедури ОВД та СЕО охоплюють надзвичайно велику кількість об'єктів і рішень, тому відібрати ті, де участь організації справді матиме вплив, є окремим і непростим завданням.

Коментар координатора

“У 2026 році Екоclub розширить свою роботу у сфері захисту довкілля: не лише стежитиме за дотриманням процедур екологічної оцінки, а й працюватиме над вдосконаленням природоохоронного законодавства загалом.

Наша мета – досягти конкретних змін, які забезпечать належну перевірку впливу будівництва та господарської діяльності на природу, а також гарантують громадянам право брати участь в ухваленні рішень, що стосуються довкілля їхніх громад”

Юрій Задорожній, фахівець Екоclubу у напрямі вдосконалення оцінки впливу на довкілля в Україні.

Партнери

Bankwatch
Network

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
КИЇВ

Ціль 6.

Центральне теплопостачання

Чому ми з цим працюємо?

Майже половину тепла українці отримують через мережі централізованого теплопостачання, що обслуговують цілі мікрорайони, школи, лікарні та інші громадські будівлі. Це найефективніший спосіб надавати опалення великій кількості споживачів одночасно.

Однак застаріла система, зношені труби зі значними тепловтратами при транспортуванні та неефективне обладнання змушують людей, та навіть цілі міста, відмовлятися від централізованого опалення на користь індивідуального обігріву. Адже споживачі не бажають отримувати та оплачувати послуги низької якості: недогріті будинки та відсутність гарячого водопостачання влітку. Ми переконані, такий шлях є хибним – не вигідний громадам, дорожчий для споживачів, більш негативний для клімату, оскільки індивідуальні котли споживають більше енергії та генерують сукупно більше викидів CO₂.

Досвід інших країн (Швеція, Данія та ін.) й окремих українських успішних теплопостачальних підприємств (Черкаси) демонструє, що модернізація централізованого теплопостачання навпаки дозволяє знизити витрати для споживачів, викиди парникових газів та забезпечити громадам енергонезалежність і стабільне теплопостачання, що особливо важливо в умовах війни та глобальної зміни клімату. Крім того, наявність мереж центрального опалення різко здешевлює інтеграцію нових технологій як геотермальні теплові насоси. Тому Екоклуб працює над збереженням та розвитком цих систем в українських громадах.

Якою була головна ціль Екоклубу у 2025 році у цьому напрямку?

Об'єднати місцеві громади, теплопостачальні підприємства та державні органи навколо спільного бачення: як зберегти, модернізувати та розвивати централізоване теплопостачання в Україні, щоб воно стало ефективнішим, доступнішим і кліматично стійким.

Що ми для цього робили:

- 1 Створили робочу групу з розвитку систем централізованого теплопостачання** – майданчик для діалогу усіх зацікавлених сторін: представників теплопостачальних підприємств, Міністерства розвитку громад та територій України, НКРЕКП та органів місцевого самоврядування. Група працює над спільними рішеннями, які дозволять модернізувати теплові мережі та покращити якість послуг для споживачів.
- 2 Брали участь у двох робочих групах при державних органах:** при Міністерстві розвитку громад і територій, що працює над зменшенням викидів CO₂ у системах централізованого теплопостачання. Та при Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), яка розробляє методику розрахунку тарифу на тепло для підприємств, які одночасно виробляють електроенергію та тепло (когенерація). Участь у цих групах дозволяє Екоклубу безпосередньо впливати на формування державної політики у сфері теплопостачання.
- 3 Організовували заходи для навчання та обміну досвідом зацікавлених сторін у розвитку та реформуванні теплопостачання** в українських громадах, пошук сучасних ефективних рішень для модернізації його систем.
- 4 Подавали пропозиції для зміни законодавчих актів.**

Навчальний тур "Сонячні електростанції та теплові насоси у громадах"

Чого вдалося досягти? Найвагоміші зміни

- Теплові насоси як підсилення централізованого теплопостачання.** У результаті поданих Екоklubом пропозицій, проведених заходів та ефективної комунікації державний Фонд енергоефективності включив до нової, проте дуже популярної програми ГрінДім проекти зі встановлення теплових насосів (обладнання, що використовує енергію навколишнього середовища для опалення або приготування гарячої води). У рамках цієї програми ОСББ тепер можуть отримати фінансування на встановлення теплових насосів. Станом на початок 2026 року одне із рівненських ОСББ встановило тепловий насос та сонячну електростанцію, його мешканці тепер мають можливість не вмикати енергоємні обігрівачі, а використовувати власне вироблене тепло в доповнення до централізованого теплопостачання, що одночасно економить кошти, підвищує комфорт та енергобезпеку. Особливо це актуально в міжопалювальний період.

Захід у Луцьку "Енергодім. Результати і Плани для ОСББ"

- **Робота над подоланням бар'єрів для розвитку геотермальної енергетики.** Екоклуб розробив техніко-економічне обґрунтування для встановлення теплового насосу та СЕС для Теплокомуненерго міста Хмельницький. Документ показав реальну вигоду від переходу підприємства від традиційного спалювання газу на теплові насоси (один з яких використовує тепло зовнішнього повітря і буде ефективний влітку. Інший – геотермальний тепловий насос використовуватиме тепло землі та є однаково ефективним впродовж усього року). У поєднанні з роботою СЕС це здешевить вартість теплової енергії, яка може бути використана передусім для приготування гарячої води або догріву системи опалення (зокрема в перехідний період, коли на вулиці холодно, а опалювальний період ще не розпочато – упродовж жовтня чи квітня, який в 2026 році був досить холодним і мешканці догрівались електрообігрівачами).

У процесі підготовки проектно-кошторисної документації ми виявили факт, що плата за дозвіл на буріння свердловин для реалізації цього проекту від Державної служби геології та надр України коштує значно дорожче, аніж самі роботи, що є великою перешкодою для реалізації проектів з використання геотермальної енергії. Підприємства змушені платити за дозвіл на використання тепла землі, що робить технологію дорожчою і менш доступною.

Ми створили ініціативну групу та разом із іншими учасниками, зокрема Хмельницькою міською радою, зверталися до відповідальних держорганів з проханнями відмінити цю плату.

Наприкінці 2025 року Міністерство енергетики подало законодавчі зміни щодо її скасування. *(Станом на квітень 2026 Екоклуб продовжує відслідковувати перебіг справи, готує запити до Міненерго, щоб з'ясувати, на якому етапі вона знаходиться).* Це важливо, оскільки після відміни цієї плати проекти з видобутком геотермальної теплової енергії стануть більш економічно привабливими для залучення інвестицій.

Ключові події

- 1 **Навчальний тур представників теплокомуненерго до Литви.** Під час навчального візиту учасники ознайомилися з практиками модернізації централізованого теплопостачання та переходу на відновлювані джерела енергії.

Литовський досвід показав, що відмова від імпортного газу та використання місцевих ресурсів (зокрема біомаси – *деревних відходів, пелетів*) дозволяє підвищити енергетичну незалежність, знизити вартість тепла і покращити якість повітря.

Окрему увагу учасників туру привернуло довгострокове планування підприємств (на десять років), цифровізація систем і використання різних джерел енергії, включно з утилізацією тепла та накопиченням енергії. Візит підтвердив, що збереження та модернізація централізованого теплопостачання може стати основою стійкої та кліматично нейтральної енергетики в Україні, за умови системного підходу, планування та оновлення інфраструктури.

На основі проведеного туру в Литву Екоclub випустив [дослідження про литовський досвід реформування галузі](#). Наразі у публікації 245 завантажень.

- 2 Другий Всеукраїнський форум виробників теплової енергії “Централізоване теплопостачання України 2025”.** Понад 70 учасників з усієї України зібралися у Черкасах, щоб побачити реалізовані у місті проекти та перейняти досвід місцевого підприємства, яке є прикладом системного технічного переоснащення та впровадження сучасних рішень і ефективних технологій. Теплопостачання у Черкасах – одне із найдоступніших в Україні: жителі міста мають гарячу воду упродовж усього року, а підприємство захищене від перебоїв з електронергією та газом. Завдяки цьому міський бюджет не витрачає кошти на компенсацію тарифів, а спрямовує їх на нові перспективні проекти.

Всеукраїнський форум виробників теплової енергії
“Централізоване теплопостачання України 2025”

Учасники форуму обговорили стратегію розвитку галузі до 2050 року, зокрема: покрокове реформування теплопостачальних підприємств і захист їхньої інфраструктури під час війни; перетворення комунальних підприємств на акціонерні товариства для залучення інвестицій; досвід Литви у реформуванні теплопостачання – від імпортованого газу до місцевих відновлюваних джерел енергії.

Також предметом обговорення став новий цифровий ресурс [ReWarm](#) від GLZ (Німецьке товариство міжнародного співробітництва) для фахівців галузі від Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого – відкрита цифрова бібліотека для всіх, хто працює у сфері централізованого теплопостачання в Україні: від фахівців теплопостачальних підприємств і державних органів до дослідників і громадськості. *Платформа збирає аналітику, дослідження, нормативні документи, кейси та навчальні матеріали. Мета ReWarm прискорити реформування галузі, підтримати професійний розвиток фахівців і допомогти Україні інтегруватися у міжнародні стандарти енергоефективності.*

3

Навчальний візит до Німеччини. У вересні у співпраці із GLZ (Німецьким товариством міжнародного співробітництва) організували навчальний візит для 22-х представників українських громад та теплокомуненерго у чотири малі міста Східної Німеччини: Біттерфельд-Вольфен, Ашерслебен, Хеттштедт та Зангерхаузен. Метою поїздки було вивчення шляху, який пройшли ці міста: від радянської моделі централізованого теплопостачання до сучасної, ефективної та кліматично нейтральної системи. Адже після об'єднання Німеччини у 1990 році вони стикалися з тими самими викликами, що й Україна сьогодні: застаріла інфраструктура, скорочення населення та необхідність декарбонізації.

Учасники побачили, як працюють комунальні підприємства, що одночасно забезпечують місто теплом, водою, електроенергією та газом, і як такий інтегрований підхід знижує витрати та підвищує надійність постачання. Окрему увагу приділили цифровим інструментам управління тепловими мережами: системам GIS для картування мереж, SCADA для моніторингу в режимі реального часу та програмам гідравлічних розрахунків.

Учасники також ознайомилися з довгостроковими планами декарбонізації до 2045 року, зокрема з переходом від вугілля та газу до геотермальної енергії, сонячної теплоенергетики та біомаси. Відвідали реальні об'єкти: котельні, сонячні теплові станції, енергоефективний житловий будинок, перетворений із радянської панельки на майже автономний енергетичний об'єкт. Поїздка дала учасникам практичне розуміння того, як малі міста можуть системно модернізувати теплопостачання та які кроки для цього необхідні вже сьогодні.

Навчальна поїздка до Німеччини для представників українських громад та теплопостачальних підприємств

Навчальні візити до Литви та Німеччини допомогли показати українським громадам і теплопостачальним підприємствам, що модернізація централізованого теплопостачання можлива навіть у країнах, які мали подібну спадщину застарілої інфраструктури.

Литовський досвід особливо важливий для України: країна змогла зменшити залежність від імпортного газу, розвинути місцеві джерела енергії, цифровізувати управління тепломережами й зробити централізоване теплопостачання частиною енергетичної безпеки.

Екоклуб використав цей досвід не як абстрактний приклад, а як практичний матеріал для роботи з українськими громадами, теплопостачальними підприємствами та державними органами.

Дослідження про реформування централізованого теплопостачання в Литві, форум виробників теплової енергії в Черкасах і навчальний візит до Німеччини допомогли сформувати спільну мову між громадами, ТКЕ, регуляторами й міжнародними партнерами. Це важливо, бо майбутня модернізація теплопостачання потребує не лише технічних рішень, а й довіри, узгоджених правил і розуміння економіки галузі.

Коментар координатора

“Неефективна тарифна політика у сфері теплопостачання лише відкладає проблему модернізації галузі, а не вирішує її. Це позбавляє теплопостачальні підприємства можливостей та ресурсів для модернізації, що поглиблює кризу централізованого теплопостачання.

Водночас система тарифоутворення повинна унеможливлювати зловживання зі штучним підвищенням цін з боку теплокомуненерго. Щоб це змінити, люди мають розуміти, як утворюються тарифи, чому вони саме такі, що означає модернізація теплових мереж і як відновлювана енергетика може зробити тепло дешевшим і надійнішим. Еко клуб продовжуватиме працювати як місток між громадами, теплопостачальними підприємствами та владою, щоб формувати контекст для ухвалення рішень, які справді працюють”

Михайло Лук'яник, координатор напряму центрального теплопостачання в Еко клубі.

Партнери

Ціль 7.

Міжнародна адвокація

Чому ми з цим працюємо?

Україна перебуває в центрі уваги міжнародної спільноти як країна, що одночасно захищається від агресора на полі бою, планує відбудовує і здійснює кліматичну трансформацію. Міжнародні партнери, банки розвитку та донори шукають ефективні моделі підтримки українських громад і готові інвестувати в ті організації, які мають реальний досвід на місцях.

Екоклуб працює на міжнародному рівні, щоб голос українських громад, які мають бажання та політичну волю до змін, був почутий там, де ухвалюються рішення про фінансування та політики. Адже без участі практиків міжнародні стратегії часто не враховують реальних фінансових, регуляторних чи інфраструктурних бар'єрів, з якими громади стикаються щодня.

Якою була головна ціль Екоклубу у 2025 році у цьому напрямку?

Представляти інтереси українських громад на міжнародних майданчиках та доносити до міжнародних організацій, банків розвитку і донорів три ключові меседжі: що малі локальні електростанції (сонячні, вітрові та інші) є ефективним рішенням для енергетичної стійкості України; що українські міста та селища потребують системної підтримки у впровадженні енергетичних проєктів; і що доступ до міжнародного фінансування для громад має бути простішим і швидшим.

Що ми для цього робили:

- 1 **Представили досвід Екоклубу з енергетичної розбудови громад на міжнародному заході ІКІ ([Міжнародна кліматична ініціатива від уряду Німеччини](#))** присвяченому інвестиціям в кліматостійку Україну до 2035 року. На панельній дискусії про децентралізовану відновлювану енергетику ми розповіли про свій досвід встановлення сонячних електростанцій для лікарень, водоканалів та інших важливих об'єктів у рамках проєкту Renewables for Resilient Ukraine. Обговорили, що заважає масштабувати такі рішення в Україні, зокрема складний доступ до фінансування та законодавчі обмеження. За підсумками заходу вдалося налагодити нові контакти з міжнародними експертами та привернути увагу донорів до потреб українських громад.

Воркшоп Міжнародної кліматичної ініціативи (ІКІ) у Кракові

- 2 **Взяли участь у ряді зустрічей з представниками ради директорів Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) – міжнародної фінансової установи, що фінансує проєкти відновлення та розвитку в Україні.**

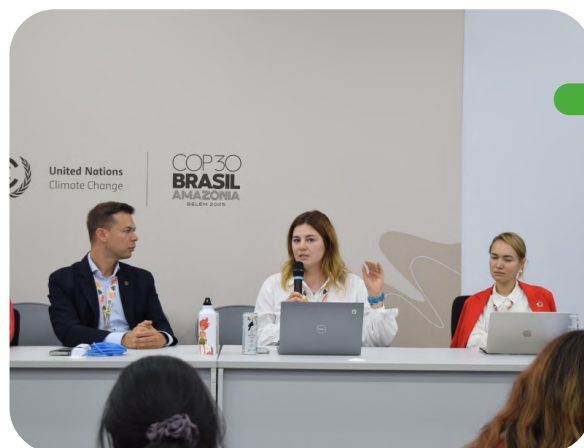
Представниці Екоклубу окреслювали позицію українських громад щодо того, якою має бути відбудова: з дотриманням екологічних стандартів, доступним фінансуванням для малих громад, модернізацією теплопостачання та врахуванням кліматичних ризиків. Також вивчали досвід країн Центральної та Східної Європи у впровадженні європейської директиви про енергоефективність будівель.

Екоклуб на бізнес-форумі Європейського банку реконструкції та розвитку

- 3 Брали участь у кліматичних переговорах 2025 року (COP30), що проходили 10-21 листопада у місті Белен, Бразилія. Представниця Екоклубу виступала на події “Стаття 6 та добровільний ринок викидів вуглецю в Україні: Екологічне відновлення та стійкість для муніципалітетів”, де поділилися досвідом Екоклубу у співпраці з громадами, обговорили можливості реалізації пілотних енергетичних та кліматичних проєктів у громадах.

Також брали участь у панельній дискусії в українському павільйоні “Українське громадянське суспільство – кліматична стійкість у часи війни та відновлення”. Ми розповідали про те, як українське громадянське суспільство стало ключовим виконавцем важливих енергетичних рішень на прикладах встановлення сонячних станцій для об’єктів критичної інфраструктури (лікарень, водоканалів, соціально-медичних закладів).

- 4 Взяли участь у міжнародній конференції з відновлення України **Ukraine Recovery Conference**, де представили позицію щодо реформування системи екологічної оцінки в Україні. Наголосили, що навіть під час війни процедура ОВД не може перетворитися на формальність заради пришвидшення відбудови. Спільно з WWF презентували аналітичну записку на тематичному сайд-івенті, посиливши голос громадянського суспільства щодо збереження екологічних стандартів у процесі відновлення країни.

Екоclub на ReBuild Ukraine 2025

Історія успіху

На одній із найбільших міжнародних енергетичних конференцій у Німеччині **Berlin Energy Transition Dialogue 2025** одна з панельних дискусій була присвячена проєкту Екоclubу Renewables for Resilient Ukraine. Обговорення за участі доктора Філіппа Беренса, голови відділу федерального Міністерства економіки та кліматичних дій Німеччини, стосувалося ролі децентралізованої енергетичної інфраструктури у підвищенні енергетичної стійкості українських громад.

Екоclub на Berlin Energy Transition Dialogue 2025

Екоclub представив результати проєкту, який охопив 20 українських муніципалітетів. У його рамках 3 громадські організації на чолі з Екоclubом збудували 19 СЕС і встановили 1 тепловий насос.

У своєму виступі ми акцентували увагу, що саме локальний рівень, а не лише державний, є ключовим для енергетичної трансформації України.

Коментар координаторки

“Міжнародна увага до України не зменшується, але вікно можливостей не є безкінечним. Донори та міжнародні фінансові інституції зараз активно формують свої пріоритети щодо відбудови, і якщо українські громади не будуть представлені в цих дискусіях, рішення ухвалюватимуться без урахування їхніх реальних потреб. Важливо не лише бути присутніми на міжнародних майданчиках, а й приходити туди з конкретними даними, реалізованими проєктами та чіткими пропозиціями щодо змін у регулюванні та фінансуванні.

Кліматична трансформація і відбудова – це не два окремі процеси, а один: і саме зараз є шанс збудувати енергетичну інфраструктуру, яка буде стійкою і через 30 років. Тому Екоклуб продовжуватиме працювати на міжнародному рівні та бути голосом українських громад там, де формується майбутнє країни”

Наталія Холодова, програмна менеджерка Еко-клубу.

Партнери

Ціль 8.

Організаційний розвиток

Постійний розвиток команди Екоклубу – це інвестиція в якість роботи, тому навчання є невід’ємною частиною нашої діяльності.

Упродовж 2025 року працівники Екоклубу розвивали свою експертність у таких сферах:

- **Енергетика та клімат:** Навчання з управління проектами у New Energy Academy від Європейського кліматичного фонду та програма SAYP "Зелений перехід до низьковуглецевих суспільств" у Лундському університеті (Швеція).
- **Управління ресурсами та СЕС:** Навчальний візит до Нідерландів на запрошення VNG International та VEI B.V. (нідерландські організації, які активно співпрацюють в Україні, зокрема у сфері відновлення та покращення інфраструктури водопостачання), присвячений управлінню водними ресурсами, оптимізації енергоспоживання та технічному обслуговуванню об'єктів водопостачання. За результатами візиту – сертифікат від World Water Academy.
- **Навчання та сертифікати для двох працівниць Екоклубу з проєктування сонячних електростанцій** від компанії "Атмосфера". Завдяки навчанню учасниці поглибили знання у проєктуванні фотоелектричних систем, моделюванні та складанні технічної документації.
- **Модернізація централізованого теплопостачання:** навчальний тур до Литви та Німеччини щодо трансформації ЦТ та переходу тепломереж на біопаливо.
- **Сталий розвиток:** програма "Інновації в управлінні для міських рішень на основі природоорієнтованих рішень" у Лундському університеті (Швеція).

- **Лідерство та управління:** програма Civil Society Leadership Programme (NGO Academy, ERSTE Foundation, WU Vienna) для поглиблення навичок стратегічного планування, врядування, фандрейзингу, вимірювання впливу, лідерства та емоційної стійкості.
- **Проектний менеджмент та адвокація:** Навчання з управління проектами від компанії CompassGroup та з розробки і ведення адвокаційних кампаній від Школи адвокації АНТС.
- **Безпека та внутрішні політики:** Тренінг HEAT про дії в екстремальних умовах (під час обстрілів, вибухів та у випадку поранень) та оновлення внутрішніх політик щодо організації тендерів і закупівель.
- **Медіа та клімат:** навчання у "Школі кліматичних медіа" (ГО "Екодія") для вивчення причин та наслідків зміни клімату і водної проблематики.

Фінансові показники

Надходження:

Кошти на втілення проєктів та встановлення СЕС

Донор	Назва проєкту	Сума, грн
Представництво Данської ради у справах біженців України	Встановлення СЕС	29 645 007,90 грн
FORTUM	Встановлення СЕС	6 727 427,53 грн
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH	Проєкт “Підтримка України у впровадженні Паризької угоди та адаптації до впливу зміни клімату в Чорноморському регіоні”	4 458 656,34 грн
Європейський кліматичний фонд	Проєкт “Сприяння використанню відновлюваних джерел енергії в муніципальних установах України”	3 625 672,60 грн
VNG International	Встановлення СЕС	3 051 014,38 грн
Svarog e.V.	Встановлення СЕС	2 349 745 грн
Грінтеко СЕС, ТОВ	Встановлення СЕС	2 256 191,10 грн
Фонд «wirWerk»	Встановлення СЕС	2 182 314,33 грн
Action Against Hunger	Екстрена підтримка та підготовка дітей, позбавлених батьківського піклування до зими, у Харківській області	1 996 537,47 грн
Austausch e.V.	Проєкт “Еконет. Посилення транснаціональної мережі НУО для захисту клімату та захисту довкілля”	1 759 199,60 грн
Благодійний фонд Yellowblue Force Foundation	Встановлення СЕС	1 538 075,00 грн
CEE Bankwatch Network	Проєкт “Удосконалення інструменту ОВД в Україні для забезпечення участі громадськості та дотримання екологічних аспектів під час відбудови України”	987 282,94 грн

ТОВ “БОГУСЛАВЕНЕРДЖІ”	Встановлення СЕС	971 200 грн
Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX)	Встановлення СЕС	930 449,68 грн
ТОВ “Чиста енергія”	Встановлення СЕС	902 719 грн
NESEHNUTI Brno	Встановлення СЕС	831 014,24 грн
NESEHNUTI Brno	Проект “Зміцнення стабільності критичної інфраструктури в Дніпропетровській області з використанням децентралізованих джерел енергії”	753 895,13 грн
Help – Hilfe zur Selbsthilfe (HLF)	Проект “Сонячна стійкість для води і Турботи”	733 399,50 грн
Представництво фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні	Проект “Підтримка діалогу та моніторинг євроінтеграційних зобов’язань України”	581 500 грн
Норвезька рада у справах біженців України	Встановлення СЕС	506 150,07 грн
Woman Engage for a Common Future (WECF)	Розбудова екофеміністичного руху	390 732,80 грн
Eidgenoessisches Departement	Встановлення СЕС	340 386,75 грн
Посольство Словацької Республіки	Проект “Встановлення лавок із сонячними батареями у громадських місцях міста Львова”	275 000 грн
ТОВ “ПІВІ ПРОГРЕСІВКА БЕТА”	Встановлення СЕС	169 802,26 грн
ГО “Ю2П”	Встановлення СЕС	146 935 грн
АТ “Укргазвидобування”	Встановлення СЕС	74 087,88 грн
PVcase UAB	Встановлення СЕС	72 201,15 грн

Донор	Сума, грн
Clovek v tisni, o.p.s (People in Need)	13 643 219,85 грн
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH	11 558 688,73 грн
Європейський кліматичний фонд	3 924 189,90 грн
Громадська спілка "ЦЕНТР РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ"	1 051 943,92 грн
ГО "Екодія"	982 920,68 грн
EnGreen s.r.l. Проєкт "Задоволення потреб у переході на чисту енергетику. Готовність українських міст до інноваційного фінансування. Приклади та заходи (ANEW – LIFE)"	896 157,78 грн
Фонд «Партнерство»	671 741,78 грн

Інші доходи

Категорія	Сума, грн
Дохід від курсової різниці	4 056 322,23 грн
Гуманітарна допомога	378 454 грн
Благодійна допомога	90 634 грн
Внески членів організації	4 267,75 грн

Всього: 104 595 538,44 грн

Витрати:

основні спрямування

	34 171 251 грн	Комплекс робіт зі встановлення СЕС
	26 494 264 грн	Заробітні плати та ЄСВ
	7 482 315,37 грн	Консультаційні та інформаційні послуги
	3 676 849,30 грн	Субгрантери
	2 945 557,06	Розробки ТЕО та ПКД
	2 506 404,92 грн	Послуги з організації заходів
	2 068 070,55 грн	Адміністративні витрати
	1 721 567,27 грн	Відрядження
	933 759,53 грн	Витрати від курсової різниці
	930 000 грн	Енергоаудити
	666 610 грн	Юридичні послуги
	488 337,10 грн	Передача обладнання
	425 258 грн	Створення фото та відео
	321 890,12 грн	Гуманітарна допомога, передана ветеранам
	299 227 грн	ІТ-послуги
	282 392,16 грн	Комісія банку
	151 150 грн	Переклад
	136 000 грн	Аудиторські послуги

Всього: 87 855 687,68 грн

Партнерство з організаціями

Партнерство з державними установами

Результати 2025 року стали можливими завдяки партнерам Екоклубу: міжнародним організаціям, донорам, експертам, членам організації і громадам, які розділяють наше бачення сталого та безпечного майбутнього для України.

Щиро дякуємо кожному, хто підтримував наші ідеї ресурсами, експертизою та довірою – від реалізації сонячних електростанцій у прифронтових громадах до представлення інтересів України на міжнародних майданчиках. Продовжуймо цю роботу разом і надалі!

Партнерство з громадами

Ананівська
міська рада

Богуславська
громада

Бродівська
міська рада

Васильківська
селищна
територіальна
громада

Верходніпровська
міська територіальна
громада

Вигодська
селищна рада

Вижницька
міська рада

Вінковоцька
громада

Володимирська
міська рада

Городнянська
міська рада

Городоцька
міська рада

Горохівська
громада

Дрогобицька
міська рада

Дубовиківська
територіальна
громада

Житомирська
міська рада

Запорізька
громада

Зеленодольська
міська
територіальна
громада

Зноб-Новгородська
селищна
територіальна
громада

Золочівська
міська рада

Калуська
міська рада

Кам'янська
територіальна
громада

Кодимська
міська рада

Козятинська
міська рада

Коломийська
громада

Красилівська
громада

Кременецька
міська рада

Криворізька
міська
територіальна
громада

Липоводолинська
селищна
територіальна
громада

Личківська сільська
територіальна
громада

Львівська
міська рада

Миколаївська
міська рада

Миколаївська
обласна рада

Миргородська
міська рада

Млинівська
громада

Ніжинська
міська рада

Охтирська
міська
територіальна
громада

Павлоградська
міська територіальна
громада

Петрівківська
селищна
територіальна
громада

Полтавська
громада

Попівська
сільська
територіальна
громада

Пустомитівська
міська рада

Рівненська
територіальна
громада

Рожнятівська
громада

Саксаганська
сільська
територіальна
громада

Самарівська міська
територіальна
громада

Самбірська
міська рада

Славутська
міська рада

Солонянська
селищна
територіальна
громада

Сумська
громада

Тростянецька
міська
територіальна
громада

Ужгородська
міська рада

Фастівська
міська рада

Харківська
територіальна
громада

Чигиринська
громада

Шацька селищна
територіальна
громада

Участь у робочих групах

- Кліматична мережа CAN (Climate Action Network)
- Європейське кліматичне бюро (EEB — European Environmental Bureau)
- WASH cluster (Кластер з питань води, санітарії, гігієни)
- Українська кліматична мережа (УКМ)
- Коаліція "Енергетичний перехід"
- Коаліція громадських організацій "Build Ukraine Better"
- Р4UA — Партнерство для сталого відновлення України, мережа стажистів фонду "Партнерство"
- Робоча (переговорна) група щодо підготовки переговорних позицій України під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу з питань енергетики (розділ 15).
- Молодіжна рада при Міністерстві довкілля, а згодом – Міністерстві економіки, довкілля та сільського господарства
- Робоча переговорна група за розділом 27 (довкілля і клімату), що координується Міжвідомчою робочою групою, створеною Кабінетом Міністрів України
- Робоча група при Міністерстві розвитку щодо декарбонізації централізованого теплопостачання.
- Робоча група при НКРЕКП щодо розробки методу розрахунку тарифу на тепло для підприємств, які одночасно виробляють електроенергію та тепло (когенерація)
- Робоча група з питань сталого енергетичного розвитку Рівненської області

Контакти

Тел.: +38 (067) 363 6226
E-mail: office@ecoclubrivne.org
Сайт: ecoclubrivne.org

